

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Éves előfizetésben átvéve:
10 kor
6 kor
3 kor
Hétfőn házas hordva:
20 kor
5 kor
Más postán szállítva:
24 kor
6 kor
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hóig és
éves előfizetés napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Saffkai Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megfordítására nem
vállalkozik.
Előfizetők és hirdetősek a kiadó-
hivatalban tartoznak.

XXII. évfolyam 224. szám.

Nagyvárad

Vasárnap, 1916 október 1.

Megnyilt a leányközépiskola.

— Leéb Bertalan id. igazgató megnyitó beszéde. —

A Szent Orsolya rend leánygimnáziumának megnyitására, amelyről lapunk más helyén adunk tudósítást, Leéb Bertalan premonstri kanonok, id. igazgató, a következő megnyitó beszédet mondotta:

Nagyságos és főtisztelendő zárdagondnok úr,
mélyen tisztelt közönség,
kedves növendékek!

Immár a harmadik esztendőbe fordult a tomboló véres világháború, amelyet a magyarok létéért és fennmaradásáért kell végigküzdenie. Az öldöklésnek s a rombolásnak a démonja már negyedszáz hónapig szedte szünet nélkül áldozatait és szedi még mindig irgalmatlanul, aggódalmas kesergésbe, fekete gyászba, a hajléktalanságnak szinte kétségbeesztő nyomorába döntve az élőket. Közülünk sem akad bizonyára senki sem, a kinek a szíve ne vérezne, vagy legalább meg ne remegne a megnehezült időknél véres járásában.

Az isteni Gondviselés akaratából azonban a mai napon a sok öröm közé egy örömepp vegyülhet... itt ebben a teremben ma egy kissé fellélegezhetünk. Legalább rövid percekre feledhetjük fájdalmunkat, hátterbe szoríthatjuk kesergésünket, amikor azt tapasztaljuk, hogy a rombolás és pusztulás még sem a legáltalánosabb; amikor a gyászos jelen bánatán keresztül egy remélhetőleg jobb jövőnek a távoli körvonalait pillanthatjuk meg lelki szemünkkel.

Az ellenséges haditerületeken — fájdalom — minden pusztul... a háború mindent romba dönt, semmit sem kímél meg. Itt, ahol mi lakunk, ahová — hál' a jó Istennek — az ellenség el nem hatolt, nem szabad karba tett kezekkel folytonos siránkozás között eltöltenünk a drága időt. Gondolnunk kell arra, hogy a természet folyamán nincs megállás; a jelen csak egy láncszem, amely a múlthoz kapcsolja a jövőt. Hatás ellenhatást szülve, a világraszóló enyészett már megábrándítja az életet és kezdőpontja egy bekövetkező hatalmas kultúrmozgalomnak, amely szükségképpen meg fog indulni, hogy a háború tömegtelen áldozata és felemészítése megtérüljön. Amíg apáink,

testvéreink, embertársaink ott a harcúterem a jövőért, fennmaradásunkért szenvednek és véreznék el, nekünk itthon a front mögött a jövő fejlődésnek kell szilárd, magyar — nemzeti alapot teremtenünk.

Élni, halni kell a hazáért! Amint a költő is énekl:

... s ő mindenünké
Ezen imádott, szeretett haza!
Mely úgy fog élni, úgy fog csak virulni,
Ha érte él, ha érte hal fia.

A haza fiai, férfiai most legnagyobb részben erőn küzdelemmel halnak a hazájukért. A hon leányainak marad ennél fogva az a másik kötelesség: a hazáért élni, mert „úgy fog csak virulni.” Iskola kell tehát, ahol a serdülő leánykák megtanuljanak élni, dolgozni a hazáért. Bizonyára ez a meggyőződés vezette a magyar tanügynek legfőbb örök és irányítóját is akkor, amikor az 1916. évi július 14-én 86,100. sz. alatt kiadta nagyszabású rendeletét, amellyel a leányoknak a nevelését és oktatását a mai viszonyoknak megfelelőbben átszervezte s a jövőre való tekintettel kiegészítette.

A Sz. Orsolya-rend áldozatos tagjait — amely rend városunkban önzetlen, soha nem laukadó lelkesedéssel már 1773 óta szolgálja a nőnevelés ügyét — igaz elismeréssel meg azért, hogy a miniszternek messzeható intencióit rögtön átértették és készeknek mutatkoztak az előírt új iskolafajtának a felállítására, ahová a magyar anyák nyugodt lélekkel küldhetik legdrágább kincsüket: leánykáikat, hogy jövő hivatásuknak méltó betölthetése érdekében előkészüljenek és képesek legyenek egykor munkás életet élni a sokat szenvedett hazáért. Mélyen tisztelt közönség, nem hallgathatom el azonban azt, hogy az orsolya-apácáknak a szándéka nem valósult volna meg mintegy varázssütésre, ha a váradi megyéspüspök úr, Ó Excellenciája, akinek minden szép és nemes mozgalom iránt való meleg lelkesedése országsszerű ismeretes, ennek az ügynek nem csekély fontosságától indítva, személyes közbenjárásával a vall. és közokt. Minisztériumtól ki nem eszközölte volna a leányközépiskola megnyithatásának az engedélyét.

Ennél fogva örömmel jelentem, hogy a mindenféle annyira óhajtott leánygimnázium Nagy-Várad városában íme megszületett!

Nagyméltóságú megyéspüspök úrnak, akit a körülmények hirtelen megváltozása miatt nem tisztelhetünk személyesen körünkben, az Orsolya-rend és a nagyközönség nevében a jelen alkalommal nyilvánosan is hálás köszönetet mondok készséges és döntő közremunkálásáért és tisztelettel felkérem a Nagyságos Apátkanonok Urat, hogy ezen köszönetünket Ó Excellenciájának tolmácsolni és hathatós támogatását a jövőre is kikérni kegyeskedjék.

Ma, amikor ezt a csecesemő leánygimnáziumot Nagyságod ennek a nagyérdemű zárdának kegyesen átadta és mi azt gondozásunkba most ünnepélyesen átvesszük, igérjük, hogy munkásságunkban a világ első pedagógusának, isteni Mesterünknek a példáját követve, azon leszünk, hogy ez az iskola ne csak fejlődjék, hanem valóban mint leányközépiskolává legyen.

A maguk elé kitűzött célt azonban csakis úgy érhetjük el, ha munkánkban a szülői ház is teljes odaadással támogat. Egyelőre az igen tisztelt szülőktől csak azt kérjük: mindenféle előítélettől menten, ajándékozzanak meg minket feltétlen bizalmukkal, vallás- és rangkülönbség nélkül. Programunk röviden: a gondjainkra bizott lelkeknek vallás-erkölcsös és hazafias nevelő-oktatása! A jó iránt, különbséget nem téve, mindenkor elismeréssel leszünk, viszont a rosszat — a hibákat — szeretetben gyökerező szigorral igyekezünk majd megjavítani: szem előtt tartván a ráuk bizottaknak földi és síron túli boldogságát.

K. növendékek, maguknak — harmincegyűjűknek — nyiladozó szívét kétszeres öröm töltheti el: jelesen, nemcsak a felsőbb (egyetemi) tanulmányokhoz szükséges alapismereteket szerezhetik meg könnyebben, biztos vezetés mellett a zárda falai között, hanem ennek az új intézetnek első tanítványai, történeti folyamán megindító lehetnek. Hiszem és remélem, valamennyien a tanulmánytól ösztönözve, komoly szándékkal lépték át a küszöböt. Legyenek mindennek előtt vallásosak és istenfélők, engedelmesek édes jó szüleiknek és előjáróiknak. Teljesítsék örömeit, lelkiismeretes buzgósággal kötelességeiket; legyenek figyelmesek az iskolában és illetudók mindazokkal szemben, akikkel csak érintkeznek és ha így

Intézeti fehérneműk. Harisnyák, ágyneműk, paplan, matrac. Flanal takarók és teljes felszerelések. Gyermek ruhák és kabátok. Kalapok, sapkák és kötények legolcsóbban beszerezhetők.

CZILLÉR IMRE

nagyáruházában

lesz, akkor a jó Isten, akinek a segítségért a templomban az imént esedeztünk, munkájukat a legszebb sikerrel fogja koronázni.

A Nagyságot Zárdagondnok Urat és a Fejedelemszöveget Ónagyságot hódolattal üdvözölve, az igen tisztelt érdeklődő közönséget szívesen köszöntve, leányközépiskolánk első munkásvét — az Úr szent nevében — megnyitom.

Ha majd mi is hazamegyünk.

Erdélyi harctér.

Kedves Szerkesztő ur, mi, a harctéren küzdő és vérző keresztények, — mert ilyenek is vagyunk itt jó néhányan. — mindig örömmel várjuk a *Tiszántúlt*, mikor megérkezik a lövészárkokba. Tudjuk, hogy amíg mi itt tartóztatjuk fel az ellenséget, addig a tiszta keresztényszemmel szerkesztett *Tiszántúlt* otthon harcol a morális zűllés és a destruktív törekvések ellen s támogatja a hatóságokat nehéz munkájukban, hogy a kereskedelem elvadulását megfékezze s az altruista szellem felvételére alkalmassá tegye.

Súlyos feladat ez, elismerem. Magam is kereskedőcsalád ivadéka vagyok, jól ismerem a háborús kereskedelem minden furfangját és bűnét. Nemcsak a papirtalpu bakancsossal és hamisított élelmiszerekkel üzött visszaélések, hanem az ezek védelmére és elpalástolására szolgáló közéleti kutmérgezőseket, megvesztegetéseket és elnévelési törekvéseket. Ezért ószinte megelégedéssel olvastam a *Tiszántúlt*-ban azt az erélyes védelmet, amely a *Népszava* izléstelen támadásával szemben védelmébe vette a bírói funkciójában megtámadott törvényszéki elnököt, akinek legnagyobb bűne, hogy el merete ítélni s engedte elítélni a hadseregszállítási gáztevekben tetten kapott embereket. (Miert nem volt ez ügyben egy szava sem más lapnak is?) Látnom ebből, hogy milyen morális orvítamások fenyegetik azt, aki törvényben biztosított jogával élve kötelességét

teljesíti lelkiismereti meggyőződése szerint ha nem a hadseregszállítók érdekének megfelelően dönt és beszél. Jaj annak a törvényszéki elnöknek, királyi ügyésznek, vizsgáló bírónak, rendőrkapitánynak, bírónak, aki az igazságot keresi és ki akarja deríteni. Kikutatják annak egész életét, magánviszonyait, rosszul ellesett beszédeit előzetesen elferdítve viszik a nyilvánosság elé, hogy terrorizálják, megfélemlítsék s ha másként nem megy, diszkreditálják. Ki hinné, hogy a *Népszava* ilyen embervadászatra adja oda hasábjait, mikor jól látja, kik irányítják ezt a mozgalmat s honnan fú a szél.

De nemcsak ezt olvastuk itt, a lövészárkokban mi, fiatalok és minden igazért lelkesedők, hanem olvastuk egy másik újságból azt is, hogy bizonyos egyének alig várják a hazamenetelt s az „új urak“ közt „rendet“ akarnak csinálni.

Hát erre mindannyiunkat elhagyott a békefűrés, hogy ilyen átlátszó furfanggal, kávéházban gyáriott harctéri levelekkel akarják letörni a közélet megtisztítására megindult mozgalmat. Békeségről beszélnek azok, akik a zsebelési alkalmakat nevezik becsületes munkának és reklámdobbal hirdetik magukról, hogy azt a társadalmi életet, melynek megrontásán sikerrel fáradoztak, ők teremteték meg. Micsoda megalománia ez azoktól, akiknek egész tevékenysége anynyi volt, hogy hosszaa kilógó piros nyelvüket készen tartották arra az esetre, ha egy gazdag szállítót agybafojba kellett dicserni és magasztalni.

Es a sajtó, amely így fenyegeti a tisztességes embereket, az már elárulja e vádaskodásával, hogy valamitől fél. Nekünk jó a memóriánk itt is, a nagy munka közepette. Emlékeznék arra, hogy amikor Strasser Aladárt letartóztatta a rendőrség, akkor egyik újság — már nem tudom, melyik — megírta, hogy mindenki bűnös lehet, csak egy ártatlan, csak egy nem lehet vétkes: Strasser. Jó nagy cikkben, hangsúlyozva s adresszávalva ezt a nyomozást vezetőik címére, akik független államrendőrségi kiküldöttek. Es erről a sok hasábon át védett Strasser-

néről kiderült, hogy moslékkal csette a tifusz után bébeteg katonákat s egyéb ilyen gazságaiért hét évi fegyházat kapott. De előbb védőt kapott a sajtó, a társadalom egy részében! Maradhat e ez így?

Nagy erjedési folyamat látványa ez, tisztelt Szerkesztő ur, s mi igazán alig várjuk, hogy hazamehessünk segíteni. Majd mi is kinyomozzuk, kik írják azokat a költött leveleket, amelyekben fenyegetőznek, hogy láb alól el teszik, a panamisták a becsületeseket. Majd kikutatjuk, hogy kik exponálták magukat a hadseregszállítási gáztevek védelmében!

Nem kell félni, mi megjelentünk, ha élünk, Nagyváradon s elvégezzük a belső tisztítás herkulési munkáját s megkérdezzük: hogyan, hát nem szabad a gázságot megtorolni, hogyan, hát erősebb egy maffia, mint szállamhatalom és tisztesség? Hogyan, hát állvelekekkel ijesztgethetika becsületes embereket, bírókat, elnököket, ügyvédeket, közéleti puritán embereket olyanok, akiknek nevét a törvényszék hirdetőtábláján lát-hatja mindenki.

Hogyan, mi vagyunk az „új urak“, akik oszondesen nézzük az ő becsületes játékaikat s itt ezenvedünk a fronton? „Új urak“ vagyunk ott mi keresztények, s ők a régiak? Majd fogunk még erről beszélgetni!

Megértettek Nagyváradon a viszonyok arra, hogy innen, távolról jól látó igazi nagyváradiak, ha hazamennek megszüntessék azt az ostromállapotot, amelyben a bátor, igaz, becsületes hazafiak szoronganak.

Csak türelem, tartsák magukat még a keresztény tűzhely védelmében azok, akik az igazság hívó szavát meghallgatták és követik. S akárhonnan hívtak segítséget romboló munkájukhoz, nem baj az. Mi már tudjuk itt, mit kell eszelekedni otthon s hogy kell szétütni közöttük. A mi küzdelmünk vetéséből ezek nem fognak sratni.

Szerkesztő ur igaz hive

V. K.

m. kir. honvédszászlós

EGY HALOTT KATONA

NAPLÓJÁBÓL.

TARTALÉKBAN.

Irtta HILF LÁSZLÓ.

Istenem! csak egy napi pihenőt adj!

Csak egy napot halálfélelem nélkül, huszonnégy órát úgy, hogy a Halál ne lépkedjen a nyomunkban. Engedd, hogy ne temessünk, hogy ne sirjunk egy napig és mi ismét úgy harcolunk, úgy marakodunk mint a vadak. Nem úgy! Mint a jó, becsületes magyar honvédek.

Huszonnyolc napja vereksznünk már. A tiszték közül egyedül vagyok, a többi a t-i temetőben pihen dermedten, vagy valamelyik kórházvonaton nehéz lábban ordítja: rajta! előre! A fiuk is elhullottak. Alig van ismerős bronzba, fájdalomba öntött arc, alig hallatszik ismerős sóhaj. Pár nap múlva legtöbbjét hangos jajjal siratják a kis alföldi falukban...

... Ma ismét támad az orosz. Éjjel szökött gyalogosok mondták, hogy sok új tüzérség érkezett, sok új zászlóalj. A parancs az, hogy át kell törni mindenáron. Hat órakor kezdődik a tüzérségi előkészítés, három óráig pergőtűz, aztán a gyalogság

sok, sűrű rajvonalban. Ha három napig is tart ez ütközet mindegy. *Át kell törni.*

Hajnaltól riadó. A zászlóalj a száz méteres állásban közeledtartalék. Sorakozónál megtudjuk mitől van szó. Nem baj! Ha egy hétig is tart az ütközet: *nem fognak át-törni.*

Gyorsan reggelizünk. A fekete kávé olyan, mintha cseppfolyós tűz volna, de egy kettőre elnyoljuk. Ebédet nem rendelünk, hiszen ki tudja mi lesz délig, estig.

Elindulunk. Kétszáz lépés múlva jön az első arapnell. Nagyon szép így, a sötétben. Aztán egymásután, egyszerre sok száz, ezer. A vastag sötétségben apró piros pontok. Közben gránátok. Gyújtó gránátok. Egy ház, szalmafedezéses viaskó siet meggyulladni és megvilágítja a bányadt felhőket. Szakadékokban megyünk: csak gyönyörködünk a tűzijátékban.

Lassen havaseső kezd esni. A sár hideg és nagyobb lesz. A szerelvény nehezebb. Világos van, mire a lövészárokkal elcsufított hegy lábához érünk. A pergőtűz már javában tart. A hegy csúcsa olyan, mint egy nagy pipa, füstöl. Szinte ködbe burkolózik a gránátok füstje elől.

— Jó kis helyre megyünk — sóhajt a baka és unottan néz fel.

Leszámolt 6 már mindennel. Meg kell

halni és vége. Nincs ezen töprengeni való. A századparancsnokok a zászlóaljiródban vannak intézkedésért. Néhány perc alatt sok rózsaszínű lap iródik meg. Rövid bucsuzkodás a szüléktől, komáktól, szomszédoktól, meg jóismerősöktől. Van olyan is, amelyik a testamentumot viszi haza. Asszonyoknak, gyerekeknek ad mindent.

Negyedóra múlva visszajönnek a parancsnokok és kiadják az utasítást:

— 9., 11. és 12. századok a széles futóárkon fel a 100 méteres állásba. A 10. század első két szakasza az első vonalba süríteni, a másik kettő itt a falu szélén abban a házban marad tartaléknak ugyancsak az első vonal számára. Ennek a felszázadnak te lesz a parancsuoka. Azonnal elindulni. Lent maradok egy félszázaddal.

Az újonnan jöttek mosolyognak csak, az öregek esóvállják a fejüket. Ők már tudják, hogy az a ház, ahová menni kell, löszerraktár. Azt is tudják, hogy oldalról és hátba nagyszerűen be van erre a helyre löve az orosz nehéz tüzérség. Egy kis gránát és mi talán hazáig repülünk. Persze, darabokban.

Mindegy no! Parancs: parancs. Teljesíteni kell.

Bemegyünk. A bejárattól balra levő szoba már el van foglalva. Új sebesültek fekszenek benne. Beleprésszük magunkat a

Markovits és Weinberger cég őszi újdonságai

megérkeztek

és pedig: Szövetek, selymek, barchetek, flanellek, blousok, pongyolák, kész női és férfi fehérneműk, valamint ernyők. — Különös figyelmet érdemel a nagy választéku női őszifelőltő és köpenyraktár, mely a legsolidabb olcsó árban lesz kiárusítva. Costümruhák saját műhelyünkben közismert jó és divatos kivitelben készülnek. Intézeti gyermekfehérneműk, harisnyák, kötények.

Telefon 11-09

Megnyitó ünnepély a leánygimnáziumban.

A nagy kultúreseményhez méltó ünnepség keretében nyílt meg tegnap délelőtt a szent Orsolya-rend leánygimnáziuma, őszinte megbecsülésre és örömeire azoknak, akik komolyan dolgoznak a nemzet jövőjéért anyáink boldogulásán, jobb életfeltételén s a valódi művelődés terjedésén.

E feladat nehéz és uttörő munkája most két rendnek jutott: a szent Orsolya-rend tagjainak és szent Norbert-rendjének, a promontrei kanonok-rend tagjainak. Mindkettő már széles utat vágott a tudatlanság ószengetegében s a tudást nemzedékeknek hozzáférhetővé tette szívós, kitartó, megszentelt, áldásos munkálkodásával. Ténnyelők most megszapordtak egy új, ismeretlen feladattal, Isten segítségével bizonyára ezt is meg fogják oldani úgy, miként a többit megoldották.

A megnyitó ünnepség tartalmas, magas beszédei és intelmei, melyeket Spett Gyula kanonok és Leéb Bertalan igazgató mondtak el a közönség előtt, mely hatást keltek. Elismerés fakadt nyomukban Széchényi Miklós gróf püspök iránt, ki a magyar női nevelés ezen kiváló alkotását, amely ma a legszebb kultúreseményre emelkedett, a legnemesebb áldozatkészséggel létrehozni engedte. Hála és köszönet ragyogott minden jelenlevő lelkében és szemében.

Reggel 9 órakor Vani Sancto t tartott az Orsolyarend templomában Spett Gyula kanonok teljes segédlettel. Innen a növendékek és a közönség a zárda dísztermébe vonultak, hogy a megnyitási ünnepélyes ak-

tusán résztvehessenek. A közönség soraiban ott láttuk a tanári kart, Miskolczy Barnabásné, Schlauch Jozefiát, özv. Balezny Antalné, Réz Mihály felügyelő igazgatót, Popovics Miklós dr. ezredorvosot, nem láttuk ott ezen az igazi kultúr-ünnepélyen, mely átalakítja Nagyvárad leányoktatását, a város képviselőit.

Az emelvényről jobbra balra állott az a 31 kis diákleány, aki megkezdte a nevezetes korszakot. Mind bátor, kitűnő leányka, a szent Orsolya-rend tagjainak vezetése mellett s velük a zárda fejedelemsasszonya M. Pataky Philomela.

Spett Gyula kanonok az emelvényre lépett s magas szárnyalású, emelkedett beszéddel vezette be az ünnepséget.

— Szent Angela leányai, — mondotta, ide letelepedvén, az idők követelőényeihez mindig alkalmazkodtak nagy és nemes munkájukban. Eleinte tanítottak, később a nemzeti becses erőt, a nőket a tanítónőképzéssel tették kulturánkra hasznossá. Szervezték a polgári iskolákat, mint felsőbb leányoktatás eszközt. Az élet, a társadalom s a kormány magasabb oktatást követel most. A zárda megértette a kor intő szavát és sietett megalakítani a leánygimnáziumot.

Ezt az intézményt Jézus szent szívének oltalmába ajánlom s a Boldogságos Szűz oltalmába helyezem. Nagyméltóságú Főpásztorunk, Püspökünk, akinek joghatósága alá tartozik az Egyházmegye területén minden intézet, főhatósága alá vette. Szellemi vezetését a tanári kar lelkesedésével vállalta el s meg is lesz az eredmény.

Megnyitom az intézet működését. Kérem Istent, hogy adja áldását az alapítókra, a Rend tagjaira s a tanári karra, hogy ők legyenek legjobban megelégedve az eredménnyel.

Utána Leéb Bertalan dr. igazgató feszült figyelem közepette tartotta meg avató-beszédét, mely bölcs gondolataival, ékes stílusával és lelkes hangulatával a közönségre mély hatást tett. A beszédet lapunk élén közöljük.

Végül a Hymnuszt énekelte el a zárda énekkara kitűnő előadásban s az ünnepély véget ért.

Az intézet tanárikara és beosztása a következő:

Igazgató: Leéb Bertalan dr. pr. r. kanonok, (német nyelv.)

Tanárok és tanárnők:

Bertram Bruno pr. r. kanonok, (menyiségtag),

Champier István dr. pr. kanonok, osztályfőnök, (magyar nyelv),

Vámos Elemér pr. r. kanonok, (természetrajz),

Mater Klára (földrajz),

Mater Alfonza (női kézimunka),

Kubányi Olga (szépirás, rajz),

Beckor Erzsébet (torna.)

A növendékek állandó felügyeletével megbízott: soror Orsolya.

Tandijkezelő: soror Viktória.

Az előadásokat október 2-án reggel 8 órakor kezdik meg.

* **Ferolin** a legjobb és legbiztosabb toilette szer, kéz-, láb- és hónalj izadás ellen. Hűsít! Szágtalanít. Ára 1-50. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

jobboldaliba, a tiszta szobába, ahol a teli löszeládák egymás tetején állanak.

Valahogy elhelyezkedtünk. A szoba közepén, egy ekrazit bombákkal telt hóféhárda a felszázadparancsnoki trónus. Kezembe veszem a telefon hallgatót és várom az indulási parancsot. A bakák pipára, cigarettára gyújtanak (a füstöt kézbe lehet fogni egy pite alatt) és lassan beszélgetnek.

Ezalatt fenn, a gerrincen minden peklok ördöge táncol. Még csak kilenc óra. Mikor lesz három?!

Fél óra múlva az orosz azt hiszi, hogy a tartalék most ér a hegy lábához. Megérkeznek az első gránátok a mi házuk mellé is. A beszélgetés elhal, a pipák alig szortyognak. Mindenki várja a gyors elmulást.

Egyik rohanás a másik után. Aztán egyszerre elhat. Egy ember az ablakhoz áll és figyel a becsapódást. Kinn egyre hull a havas eső. A telefonon egy hadosztály beszélgetése zug. Az ablak nagy robajjal rámsztól együtt bezúzdik. A ki ott áll félreugrik.

— Ne, te né! — mondja inkább magának, aztán vissza megy.

Ez a ház előtt, vagy 8 lépésnyire robbant. A következő már ide jöhet!

A telefonon nem hallok senmit. Minden idegemenel kifigyelek, hogy halljam a

mi gránátunk bugását. Fehér, sápadt minden arc. Az ajkuk cserpesek lesznek. Senkitem készel.

A másik szótól fojtott nyögés szökik be hozzánk. A sebesültek is várják az ő gránátjukat.

Képtelen vagyok másra gondolni. A cigaretta szagát a dohányig rágtam már, de nem dobom el. Nincs elég akarat hozzá. Nézem a betört aklakokat. Hűdég, nedves szél sivit be rajta. A sárban mozgó alskokat érzek, de nem tudom hogy mik, vagy kik. Talán új tartalék, talán sebesült vívők, a kik hordágyon cipelnek félhalott sárfigurákat.

A telefonba erősen fénikáznak. Ez ráz fel. Hátha nekem szól. Egy pillanatra megszabadulok a bémulástól a fülemhez veszem a kagylót.

— A tüzéségi tűz szakadatlanul... Halló ezred!... Mindenki a helyen van... Két szakasz tökre... Vonal vizsga... Halló második zászlóalj!... Mi ujság?... Halló, kérem a dandár időt... Gyalogság még nem látszik... Kitartani a végéig... Lércmenteged kétfő...

Háromnegyed kétfő. Négy óránál tovább álltam mezdulatlalul. Négy óra hosszág várjam az elsőt, megsemmisítő gránátot. Örült hosszú idő! És nem jött a gránát. Talán másbóvá irányították azt az ágyut. Azt

is a rajvonatra? De a többi még ide lő. A fülsiketítő robbanások nem távolodtak. Oh! ha megmenekülnék!

A fiúk kényesreznak, szállonának. Megnyugodtak. Befáradtak. Összebaráthoztak a löszeres, az ekrazitos ládákkal...

Most jön. Igen. Ez a mienk. Egészen bizonyos, hogy idejön. Egy milliómód másodperc alatt elvesztünk. Vakénytelenül felugrom. Menekülni. De hová. Egy lépést sem tehetek, már itt van. És ha kiérek is. A kétszáz kiló ekrazit utól ér...

... Rettegetes csattanás. Hirtelen villanás. A telefonkagyló a földön hever már. Mindnyájan a földön hasalunk. A tisztí szolgám gyorsan rámdobja magát. Majd megfulladunk a füstben. Büdös ekrazit füst...

A gránát nem a mienk volt. A sebesülteké. A baloldali szobában robbant, a mestergerendában...

Tizennégy halottat hoztunk ki és két örültet. Az egyik örült sebesültvívő, a ki ápolta a tizenöt sebesültet. Reggeltől kitarított és egy pillanat alatt megörült.

Vissza szállingóztunk a szobába. Most már éreztük, hogy megmenekültünk.

Este hét órakor mondta a telefon:

— Felsőszáz tartalék bevonulni a szálláskörletbe, a támadás megtört.

Régi olcsó árban kaphatók:
Leibchenek, haskötők, csipőszoritók, mellfüzők csak Menekülteknek kedvezmény

ROSENZWEIG RÓZA
Midergyárában Szalárdi-u. 9.

Nagyszeben és a vöröstoronyi szoros a miénk

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda megbízható forrásból arról értesül, hogy az oláh hadsereg nagyszebeni csoportja megsemmisült. Aki a harctéren el nem esett, minden hordezható ágyú és jármű hátrahagyásával járatlan gyalogutakon bolyong a fogarasi patakok mentén Románia felé. Minthogy a verestoronyi szoros két oldala birtokunkban van, arra senki sem menekülhetett.

A sok ezerre menő fogoly számát és a mérhetetlen mennyiségű zsákmányt eddig még nem lehetett megállapítani.

Ugy értesülünk, hogy a nagyszebeni vasutasokat visszarendelték állomáshelyeikre

A katona-beszállásolás és a polgárság.

A szállásdíj kiegészítése.

A háborús viszonyok kötelességükévé teszi a polgárságnak, hogy a katonaság azon részének, akiket nem lehet a rendelkezésre álló férőhelyeken elhelyezni, helyet adjon a katonaságunk.

Ezzel szemben törvény állapítja meg, hogy a beszállásolásért az állam bizonyos megtérítést ad és pedig tiszták részére, külön szoba után, butorhasználat, fűtés, világításért napi 70 fillért, a legénységi állományban levő katonák után napi 3 fillérrel.

A beszállásolási megtérítést megállapító törvény azonban már elavult, régi.

A társadalom minden téren megteszi hazafias kötelességét, áldoz anyagilag a legmesszebbmenőleg.

A beszállásolás azonban, a változott viszonyok folytán óriási terheket ró egyesekre s elvárható, hogy a terhek arányosan oszkojék meg a polgárság között. Ezt a célt szolgálja az az indítvány, amelyet dr. Medvigy Gábor, Baróthy Pál és dr. Tury Kálmán törvényhatósági tag nyújtott be Nagyváradi városához.

Az indítványban azt kívánják, hogy a város pótolja az állam által a beszállásolásért adott összeget megfelelőleg.

Az indítvány a következő:

Tekintetes városi Tanács!

A katonai elszállásolás körül akadályok merültek fel. Ennek oka nyilván azon elavult törvényrendelkezés, mely a több évtizedes fejlődés jogos és méltányos igényeivel nincs összhangban. Nevezetesen az elszállásolásra igénybe vett lakóhelyiség napi 70 filléres bére, melynek ellenében a szállásadó fűtésre is világításra is köteles, az utóbbi mellékszolgáltatásoknak sem megfelelő ellenértéke. A törvény szelleme a múltban is az volt, ami a hadiszolgáltatásokról szóló újabb törvényeké is, t. i. hogy a szolgáltatásokért a polgárság a kártalanítás jellegével ellenszolgáltatást kapjon.

Ma, mikor az államháztartás egyensúlya és teljesítőképesége nagy megpróbáltatás alatt van, kétségtelenül nem volna időszerű a tényleges viszonyoknak megfelelő új törvény hozásának szorgalmazása, — hanem a nehéz idők követeléseinek megfelelően hazafias áldozatkészséggel meg kell felelnünk a honvédelem érdekeinek.

A mi nézetünk szerint mégis orvoslásul keresendő az, hogy az így a polgárságra háruló terhek ne egyesekre nehezedjék olykor a teherbíróképességüket meghaladó mérvben is, hanem legalább a helyhatóságok szűkebb körzetében és ezek autonóm rendelkezésében keressék mód arra, hogy az elszállásolás terhe az egyenlő teherviselés elvei szerint általánosítottassék és így megosztassék.

Ezt a célt szolgálja a következő indítványunk:

Határozza el Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága, hogy a katonai elszállásolások céljaira igénybe vevendő lakóhelyiségek után a szállásadónak a törvényes 70 filléres összeg betudásával kiegészítésül a házbervállomási ivben kifizetett bérérték aránylagos részét, s ezenkívül fűtésre és világításra október hó 1-től április hó 1-ig külön egy koronát térít meg naponta a város háztartása terhére.

Kérjük, hogy indítványunkat a kérdés sürgős voltára tekintettel mielőbb méltóztatassék a Törvényhatósági Bizottság elé terjeszteni.

Teljes tisztelettel:

Medvigy Gábor, Baróthy Pál,
Dr. Tury Kálmán.

Hazai miniszter a Katona Otthonról.

Báró Hazai Samu honvédelmi miniszter a „Debreczeni Katona Otthon” augusztus 19—20-iki meggyűlése alkalmából az alábbi sorokat intézte Balházár Dezső debreczeni ref. szuperintendenshez, a Katona Otthon elnökéhez:

Igen tisztelt Barátom! Ószinte örömmel értesültem nagybecsű soraiból az augusztus 19—20 katonai napok erkölcsi és anyagi sikeréről, s jóleső érzéssel tölt el, hogy ezeket a szép napokat kedves körötökben tölthetem, s így — a mint írod — ezt a sikert előmozdithattam.

Mindenesetre meleg elismerés illeti mindazokat, akik a Katona Otthon nemes célú és humánus intézményét létesítették, s azt nem csakély áldozattal fenntartják, hogy ezzel páratlanul vitéz, hős katonáinknak kellemes otthont nyújtsanak, a hol erőt meríthetnek harctérről indulók az elkövetkező harcokra, vagy enyhülést nyernek a hazai földre visszatérők.

Igaz örömmel szolgál, hogy ottlétem alatt meggyűződhettem arról, hogy az egész vidék nemes áldozatkészségével létesült és fenntartott Katona Otthon nemes hivatásának mindenben megfelel, s nem mulasztom el egyuttal Hajdu, Szabolcs, Békés, Bihar,

Arad, Jásznagykunszolnokmegye és Debreczen város közönségéhez intézendő leiratomban eme teljes elismerésemet kifejezésre juttatni.

Fogadd körlel kitűnő tiszteletem nyilváníását és szívélyes üdvözlétemet, melylyel vagyok

igaz hived
Hazai.

Folyton jönnek a menekültek.

A bizottság legnehezebb napja

A bércs Erdélyből napról napra folyton érkeznek a menekültek. Szívfaosaró látvány az ekhós szekerek hosszú sora. Különösen a didergő, kiéhezett apró gyermekek sokaságának látványa szorítja össze a szívet.

A városházán permanenciában levő bizottság óriási munkát végez naponkint, de tegnap volt a legnehezebb nap. Különösen Csikmegyéből érkezett 276 család, akik között 3277 koronát osztottak ki.

Incze Domokos lelkész, pártönkivüli képviselő választói egyrészével, 39 családdal érkezett Nagyváradra. A szegény menekülők magukkal hozták 116 ló- és szarvasmarhából álló állatállományukat.

Négy hét óta jönnek, Incze Domokos vezetése alatt, Csikbanfalváról, Csikszentgyörgyből és Csikszentmártonból. Péntek este értek Nagyváradra.

A karaván Várad Velencén pihent meg. Incze Domokos képviselő pedig bejött a városházára, hogy kenyeret, szénát és pénzségélyt kérje a menekülők részére.

A bizottság intézkedésére Dancse Jánosnál vásárolt 2 szekér szénát, a képviselő pedig kenyeret süttetett, a bizottság pedig 274 korona segélyt nyújtott.

A menekültek folytatták utjukat Szabolcsba.

Incze Domokos képviselő a legnagyobb elismeréssel és hálával köszönte meg a nyújtott segélyt s kifejezést adott az ő tapasztalatának, hogy Nagyvárad elől jár az egész vonalon a mintaszerű szervezkedésben, amellyel a menekülteket fogadják. Az itt élvezett előzékenység jóindulat nagy vigasztalással volt a szegény menekültekre.

Dr. Cziffra Kálmán főispán állandóan nemcsak figyelemmel kíséri a szegény erdélyi menekültek ügyét, de tevékeny részt vesz a segítő akcióban. Naponkint megjelenik a bizottság irodájában s dícsérettel nyilatkozik a bizottság működéséről. Legnagyobb elismerését fejezte ki különösen Kemény Ignác tb. alkapitány fáradhatlan tevékenységéről, aki már 30 napja éjjelnappal dolgozik a menekültek érdekében.

Kijelentette a főispán, hogy legközelebbi budapesti tartózkodása alkalmával a nagyváradai segítő bizottság óriási munkásságát a belügyminiszternek is tudomására hozza.

A nagyváradai segítő iroda a közönség adományából tegnap estig beárólag 50.800 korona segélyt osztott ki a szegény erdélyi menekülők között.

Nagy a győzelmünk az oláh hadseregen.

Körülzártuk őket.

Keleti harctér. Budapest, szeptember 30. (Hivatalos.) Románia elleni harc vonal. Petrozsénytől nyugatra román erőket visszavertünk. Bajor csapatokból álló átkaroló oszlop nagy kerülővel négy nappal ezelőtt az ellenség hátában elzárta a Vöröstorony-szoroson át vezető utat. Az ellenség minden arra irányuló kísérlete, hogy az utat újból megnyissa, hiábavaló maradt. Egyidejűleg nyugatról, északról és keletről magyar-osztrák és német oszlopok előre nyomultak a Nagyszebentől délre harcoló román hadosztályok ellen. Az ellenség kétségbeesetten védekezett, a küzdelem rendkívül véres. Román csapat kötelékek roncsa minden járóművel a használható uttól elvágva a fogarasi hegységbe menekülnek. A foglyok száma óránként növekszik, a zsákmány igen nagy. Az ellenség összes járóműveit megsemmisítette vagy otthagya.

A románoknak erdélyi keleti harc vonalunk ellen tegnapelőtt megismételt támadása a Nagyszeben körüli harcokon nem változtatható, bár Fogarastól északra és Székelyudvarhelytől előretolt csapatjainknak viselkedésükkel huzódniok a főerőkhöz. Másrésztől Hégentől délre német csapatok támadása 11 román tisztet, 591 főnyi legénységet és 3 géppuskát eredményezett.

Korábiából visszahoztuk uszályhajóinkat.

Szeptember 29-én monitor-osztályunk egy vedette-csoporttal fel-fegyverzett gőzhajóval és a Weichsel német motoros naszáddal megtámadta Korábia román kikötőt, az ellenséges védőberendezések leküzdése után behatoltak hajóink a belső medencébe, megsemmisítették a pályaudvart, a katonai kikötő berendezését, a múlt évben idemenekült fölfegyverzett orosz gőzösöket, aknájáró műveket, uszályhajókat és visszavitték 9 új tartott osztrák-magyar uszályhajót a flottila telephelyére. Veszteségünk nem volt.

Károly főherceg lovassági tábornok hadseregharc vonala. A Ludove területen harcok folynak. Előretörésnél 4 orosz tisztet, 532 katonát fogtunk el, 8 géppuskát zsákmányoltunk.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharc vonala. Vitonievnél orosz előretörést visszavertünk. A lengyel légiónak sikeres előtérharcai, más nem történt.

Olasz harctér. Budapest, szeptember 30. (Hivatalos.) A Karszt fensíkon ellenséges ágyú és aknareg folyik. Délután fokozódott.

A Cimonén még hét olaszt, köztük egy tisztjelöltet élve megmentettünk.

Délkeleti harctér. Budapest, szeptember 30. (Hivatalos.) A helyzet változatlan. *Höfer.*

Bukarest ég.

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Valamennyi bukaresti jelentés szerint Bukarest két városrészét a Zeppelinek rombolása következtében teljes pusztulás fenyegeti. Bukarest több nap óta ég. Az anyagi kár rendkívül nagy.

46 oláh zászlóalj s 16 üteg a nagyszebeni zsákmány.

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) A nagyszebeni győzelem a következő: 46 oláh zászlóaljat s 16 üteget elfogtunk vagy megsemmisítettünk.

Hazug hírek Konstantin görög királyról.

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) Lugaóból jelentik: Konstantin görög király az antanthoz csatlakozott s elrendelte a mozgósítást.

Berlinből e hirt célzatos antant hazugságnak jelentik ki.

Patraszban e hír zavargásra adott alkalmat. A nép tiltakozott ellen s bevérte a szerkesztőségek ablakait.

Ellanyhult a harc nyugaton.

Nyugati harctér.

Az angolok, mint az előző szakaszon nagy erővel támadtak. Anere Courcellette között változó harcok után visszavertük őket.

Ettől eltekintve kis részleges előretörések és tűzérési harc, mely a Sommetől északra és helyenként a folyótól délre délután erősödött.

Védetlen német sebesülteket gyilkoltak le az oláhok.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy harc vonala. A Stechod fronton a lengyel légio egyik századának sikeres előtörése Sztovicétől délre. Vitorievől délnyugatra az oroszok hiába támadtak.

Zborovtól északra Hukalovoznál 29-én éjjel sikeres támadás, 3 tiszt, 70 katona fogoly.

Károly főherceg lovassági tábornok harc vonala. A Stare-Klausura (Ludova) területtől délre Kontaul tábornagy ellen támadási teljes sikerrel. Stara-Klausuránál 4 tiszt, 532 katona, 8 géppuska.

Kirlibabánál az oroszokat visszavertük.

Erdélyi harctér.

A román északi és második hadsereg a Görgény hegységben Parajd-Székelyudvarhelytől és Fogarastól támadott. Görgényben visszavertük.

Délre biztosító csapataink kitértek. Német csapatok Hortobágy partjánál Hégentől délre román oszlopokon rajtaütöttek. Visszavertettük, 11 tiszt, 136 katona, 3 géppuska a zsákmány.

A 26-án megkezdett nagyszebeni átkaroló csapatát megnyertük.

Falkenhayn főparancsnokságával német-magyar-osztrák csapatok makedon harcban megsemmisítették a román hadsereg nagyrészét.

Az ellenség maradványa nagy veszteségtől felhómozva menekült Vöröstorony szoros fele az uttalan hegyeken. A szoros csapataink az ellenség hátában már 26-án reggel megszállták. A menekülő ellenséget itt Karft von Delmenvirgen altábornagy bajor csapatjai megsemmisítően lőtték. A második román hadsereg fölmentő előretörése elkésett, csapataink a legnagyobb elkeseredéssel harcoltak, mert a románok védetlen sebesülteket megölték.

A foglyok száma és a hegyes erdős vidéken szétszórt zsákmány igen nagy, nincs megállapítva. A hátszegi hegységben és a mehádiai szakaszon a román támadások meghiúsultak.

Repülőtámadás Csernavoda ellen.

Balkáni harctér.

Nincs esemény. Repülőrajunk a csernavodai vasuti híd ellen és ellenséges táborok ellen sikeresen támadtak.

Ludendorff, első főszállásmester.

Kik léphetik át a belső hadműveleti terület határvonalát?

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a közönség tájékoztatása végett közölte, hogy a m. kir. belügyminiszterium az illetékes hadseregparancsnoksággal létrejött megállapodása folytán a következőkben határozta meg a hadműveleti területekre vonatkozó intézkedéseket:

Az erdélyi belső hadműveleti terület határvonala Marmaros és Szolnok-Doboka vármegye nyugati határvonalának folytatásaként Hidalmás községnél kezdődik és az Egregypósa Vármező és Csucsán keresztül vezető törvényhatósági út mentén egyenes vonalban halad a Királyhágóig, a Királyhágótól a Fekete-Körös mentén Belényesig, Belényestől a vasuti vonal mentén Vaskóig, Vaskótól Bihar-kristyóron át a Marosborosáig vezető országút mellett és innen a Béga mentén Bálincig, Bálincótól a törvényhatósági út mentén Lugosig, majd a vasút mentén Gátáig, innen Zsidovinig és Fehértemplom kihagyásával Bázisig, Bázistól a Duna balpariján Óaszonnyéig.

A kilakoltatott területekről az ország belsejébe elárvázó lakosság a belső hadműveleti terület határvonalát minden igazolvány nélkül átlépheti. Egyébként azonban ezen határvonalnak akár kifelé, akár befelé való átlépéséhez külön katonai engedély szükséges, ezt a katonai engedélyt a Nagyváradon (Rákóczi ut sarok, Garliczy utca 10. szám) létesített katonai utlevélosztálynál is be lehet szerezni, de kérelmezni lehet a legteljesebb parancsnokságtól is) Passiershechein stelle. Tábori posta 170.)

Különösen sürgős esetekben, ha az utazás a belső hadműveleti területen maradt vagyron megmentése végett történik és ha az utazás elhalasztásából jelentékeny, akár származik, a felek f. évi október hó 31. ig személyesen a Csucsán, Soborsinon, Gátáján, Lugoson és Szinczén székelő határrendőrkapitányokhoz is fordulhatnak, kik a katonai engedélyt rövid úton megszerezhetik, ha az illetőknek megbízhatóságáért személyes felelősséget vállalnak.

A törköly felhasználása.

A törköly árát a kereskedők — hivatközöss a kifőzés nehézségeire — rendkívül leszállították. Egy hectoliteres láda törkölyért alig adnak többet egy koronánál, holott annak értéke legalább is 8-10 korona.

Mint hogy a kereskedők a törköly árát felemelni nem fogják, a gazda vegye ki belőle azt, amit használhat.

Nem elég tehát azt csak kétszer préselni, mert a harmadszori préselés is ad még az egy hectoliteres sajtóból 5-6 liter mustot, és ez a mai áron már maga 8-10 korona érték.

Ezen kívül ki kell rostálni a törkölyből a szőlő magot is, mert az megpörkölve nemcsak első rendű pót kávé, hanem igen tápláló baromfi és sertés eledel is.

Végül még mindig lehet értékesíteni a kádkba taposott és kiejert szőlő héjját szeszfőzésre — ha meg veszik — Egyébként nagyon jól fel lehet használni azt is sertés és baromfiak etetésére.

Az eljárás a következő:

Az egyszer préselt törkölyt egy kádban szétmorzsolva, nyomban a második présbe tesszük, amely prés jó, ha kisebb az elsőnél.

A kétszer préselt törkölyt egy gyalult fenyőasztalon szétmorzsolatjuk és 50-50 cm. lécszámra szegszük és olyan nyílású rostán eresztjük át, hogy azon csak a héjjak és szem essenek át, de a szőlőköcsény a

rostában maradjon. Ezt a szarvasmarha és ló frías állapotban kedvelik, de, mint csekély értékű dolog, a trágya közé is mehet.

A szőlő héjából a közte levő magvakat egy hasonló szerkezettű, de már sűrűbb rostán választjuk ki.

Ilyen rosta szövetet választottam ki Andrányi K. és Fiai cégnél. A ritkább rosta szövet 12 mm., a sűrűbb 8 mm. nyílású lyukakkal bír.

Természetesen csak a héjak között levő magvak fognak kihullani és a melyek a héjban vannak, azok bent is maradnak, de ez nem lényeges; elég az is, a mi könnyen kihull.

A rostában maradó szőlő héjjat azonnal préselni kell, mert a száradás ártalmára van. A háromszor préselt törkölyt szétmorzsolva kádkba kell jó tömören betaposni úgy, hogy a kádnak egy tenyérnyi hija legyen. Erre egy vékony réteg hullott diófalevelet borítva és földdel akképen fedjük be, hogy az középen magasabb legyen, a víz levezetése végett.

A szőlőmagot száraz helyen vékonyan kiterítjük és gyakori forgatással kell a penészedéstől megóvni, mert a penészes szőlőmag hasznavehetetlen.

A kiszáradt mag megmosva kiszikkadás után éppen úgy pörkölt mint a kávé és megdarálva pótkávénak, avagy természetes mivoltában a baromfiaknak, megdarálva sertéseknek is adható. Sz. S.

A harmadik háborus év

nem tör meg, hanem inkább erősíti, fokozza lelkesedésünket, kitartásunkat. Győzelem kell nekünk az egész vonalon.

Győzelem kifelé és befelé egyaránt.

Le kell győznünk az alattomos és nyílt külső ellenségeket, hogy határaink a jövőben biztosítva legyenek. És le kell győzni a belső bajokat, hogy a biztosított határokon belül boldog nép élhessen.

A bátrakhoz, az erősekhez, a szervezettekhez szegődik a győzelem. Bátorságban, erőben nincs nálunk hiány; de — kivált befelé — nem elég szilárd a szervezkedésünk.

A magyarság szervezkedéséhez egy biztos alapunk van: a kereszténység. Mint keresztény ország, Jézus nevével a harcba rohanó katonák ajakán, Szűz Mária képevel a zászlókon, verte le a magyar nép minden ellenségét.

Ma ennek a keresztény Magyarországnak tiszta, legyőzhetetlen zászlaját a keresztény sajtó emeli magasra. Sorakozzék alája minden igaz magyar ember! A jövő Magyarország képe sokban függ attól, milyen sajtóban szólal meg a közvélemény. Lepénzelt, üzleti alapon zsebelő sajtót támogattok? Ne csodálkozzék senki, ha a korrupció, a szemérmetlen zsebelés lesz urrá. Független, öntudatos, igaz magyar ember a saját és hazája jövőjét csak a keresztény sajtó zászlaja alatt ismeri fel.

Nagyvárad és Bihar megye keresztény újságja a Tiszántúl; multunk a zálog a jövőben tovább folytatandó küzdelmeinkre a közönségnek rohamosan fokozódó támogatása biztosíték afelől, hogy Szent László városa és vármegyéje megérti a kor szavát.

Köszöntjük az új negyedév elején a keresztény sajtó záloga alatt dolgozó impozáns tábort, a Tiszántúl lelkes közönségét és kérjük, a fokozott agitációt a közös nemzeti ideálért: a keresztény Magyarorszáért!

HIREK

A mai közös szent áldozás.

A mai ünnepen, a „Győzelemről nevezett Mária” ünnepén tartják közös szentáldozásukat Várad katolikusai a plebániatemplomokban reggel 7 órakor. A szentgyónás kiengesztelődését, az áldozás érdemét felajánlják a lesújtott Erdély felszabadításáért, s annak földönfutóvá lett lakosaiért.

A Jézussal egyesült szívek imája fog ma ég felé törni könyörületért. Harmadik éve fohászkodunk a békéért. Már már lanckadtunk az imában, mint ahogy lehanyatlottak az imádkozó Mózes kezei, ki kitárt karokkal imádkozott népének harca alatt.

Ne csüggedjünk! Csak most ne még, mikor a legnagyobb a veszély. Ki tudja, mily nagy veszélytől mentett meg az ima eddig is bennünket! Ne higyük, hogy előbb jó meg a béke, hogy előbb engesztelődnek ki ellenségeink irántunk, míg az Istent ki nem engeszteltük. Az egyház szentjei nagy veszélyek idején, engesztelésül, tépott ruhában, porig boruló alázattal vezettek körmenetet az Ur oltára elé. Menjünk mi is könyvekkel a szemünkben, melyek befelé, a szívünkre omlanak, tépjük le büszkeségünk, megátalkodottságunk biborát s öltözzünk az alázatosság, a magamegadás szörküztségébe s úgy boruljunk az oltár elé, könyörületért kiáltva az Urhoz ennek a szegény magyar hazának. A győzelmes Máriának ünnepe van ma. Imádkozzunk hozzá, hogy tartsa távol határainktól az ellenséget s mentse meg gyermekainket. Adjon békességet Magyarországnak. Menjen el mindenki ma az Ur oltárához s járuljon hozzá legalább imával Erdély felszabadításához.

* Fráter Emil nyugalomba vonul.

A tenkei választókerületben minden csendes. Semmi jele annak, hogy a kerületben rövidesen képviselőt fognak választani. A pártok vezetési már elintézték mindent. Pártkülönbség nélkül megállapodtak a jelölt személyében és ezzel a megállapodással egyidejűleg le is zárták a választás aktáinak érdemi részét. Ami még hátra van, az már csak a törvényben megkivánt formalitás. A választás egyhangú lesz. Fráter Emil tenkei főszolgabíró lesz a kerület képviselője. — Hogy mennyire biztos már Fráter Emil megválasztása, azt legjobban illusztrálja az a körülmény, hogy a főszolgabíró beadta a nyugdíjazás iránti kérelmét a vármegyéhez. Bihar vármegye törvényhatósága a kérelmet teljesíteni is fogja. A nyugdíjazás felett a vármegye rendkívüli közgyűlésen fog határozni. Miskolczy Ferenc főispán a rendkívüli közgyűlésre vonatkozó meghívókat tegnap bocsátotta ki. Eszerint a rendkívüli közgyűlés október 4 én lesz. A közgyűlés egyedüli tárgyát Fráter Emil nyugdíjazása iránti kérelme képezi.

* Iskolai hirdetés. Az olaszii közs-polgári leányiskolában október 2 án a Ritook Zsigmond-utcai elemi iskola épületében kezdődik a tanítás. A tanulók reggel 8 órakor saját felekezetük templomában jelenjenek meg. Az igazgatóság.

*** Veni Sancte a főgimnázium-**
 aan. Az 1916—17 ik iskola év ünnepélyes megnyitása ma megy végbe a helybeli pro-montrei főgimnáziumban, a mely alkalomból az igazgató rendtársai segédletével a rend templomában ünnepi szentmisét mutat be, majd a Katholikus Kör Szent László termébe vonul a tanári kar a tanuló ifjúsággal és itt meghallgatják az igazgató megnyitó beszédét. Az október hó 2 ára hirdett előadások a közbejött szüreti szünet miatt csak 5 én (csütörtökön) kezdődnek az a napot megelőzőleg megjelölt helybeli hírlapokban meghirdetendő helyen és időben.

*** Preisz Károlyné ítélete jogerős.** Országos szenzációként ment végbe Preisz Károlyné törvényszéki végtérnyalása. A vádlottat hetek izgalmas tárgyalásai után a nagyváradi törvényszék felmentette a vád alól. Az ügyész semmisségi panaszt jelentett be a törvényszék felterjesztette az iratokat a budapesti koronaügyészséghez. Mint értesülünk, a koronaügyészség a semmisségi panaszokat visszavonta s ezzel a felmentő ítélet jogerős.

*** Sébehozatal Németországból.** A m. kir. keresk. muzeum igazgatójának 12314—1916. sz. leirata alapján van szerkesztés az érdekelteknek tudomására hozni, hogy nagyobb mennyiségű konyha és iparsót lehet Németországból behozni. A behozatalra vonatkozó feltételek a kamaránál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Nagyvárad, 1916. szeptember hó 30. A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József sk. elnök. Dr. Sarkady Lajos sk. titkár.

*** Több erélyt az árdragítékkal szemben!** Az árdragulás most már nem ismer határt, képtelen árakat kérnek és zsarolnak ki az élelmiszerüzemlőknél. A megélhetés, ha nem városi ember valaki, már már csődöt mond. Ezzel szemben az árdragítékat és élelmiszerüzemlőket szépen, mint békében elítéli a kihágási bíró 30—40 koronára, még olyanokat is, akik visszaesők. Bécsben egy árdragítót, aki egy tojást 32 fillérért adott, egy heti fogházra ítélték. Lagymatag, óvatos és semmivel sem indokolt enyhe ítéletekkel semmire sem megyünk a piaci visszaélések megszüntetésében. Érezk kell a mi nyomorúságunk iránt, mely a törvény egész sujtó erejét éreztetni tudja a gazokkal és belső ellenségeinkkel.

*** Cukor a városi üzletekben.** Tudatom a város közönségével, hogy hétfőtől, azaz október 2 ától kezdve az összes hatósági liszt és élelmiszer üzletekben cukor vásárolható. Két személyes család részére egy kiló cukrot, ennél több taggal bíró család részére pedig az egy kiló felül a harmadik személytől kezdve személyenként további egy negyed kiló cukrot fognak az üzletek kiszolgáltatni. A rendelkezésre álló cukormennyiség arányos elosztásának biztosítása céljából az üzletek cukrot csak a lisztkönyv, avagy az élelmiszerutalvány felmutatása ellenében fogják kiadni, s a kiszolgáltatást a lisztkönyvön megjegyezni fogják. Aki az öt megillető cukrot igénybe vette, a most áruba bocsátott mennyiségből újból nem vásárolhat. Nagyvárad, 1916. szeptember 30 án. Lukács Odón, főjegyző.
 — Nagyvárad város közönsége teljesen cukor nélkül van. Láttuk tegnap, hogy amikor a Mezey János üzlete a közönség rendelkezésére bocsátotta cukorkészletét a rendelkezésnek megfelelő 1 kilós részletekben, milyen torturán ment keresztül. A fentebbi rendelkezés nem elég világos arra nézve,

hogy aki például 4—6 vagy több személy után kapott az üzletekben 1 kiló cukrot, a további, személyenként járó egy negyed kiló megkapja e?

*** Vetítő előadás a Katholikus Körben.** A nagyváradi Kath. Kör ismét rendszeresen megtartja érdekes vetítőelőadását. Kedden, október 3 án délután 5 órakor lesz a legközelebbi előadás. Ez alkalommal dr. Karácsonyi János kanonok, a Kath. Kör illusztris elnöke, tart előadást a legaktualisabb témáról: Romániáról, remek vetített képek keretében. Ezen kívül a következő vetített képeket mutatják be:

1. A legelőkelőbb belga ezred (Les Guides a vezető). 2. A torlasz-küzdelmek egy kis belga városban. 3. A belgáknak nagy veszteséggel vissza kellett vonulniuk. 4. Belga szökevények Franciaország felé menekülnek. 5. Egy tengerész divízió páncélaútója. 6. Istálló hiányában a lovakat lakás- és üzlethelyiségekben helyezik el. 7. Huszárrörök egy felderítő szolgálaton. 8. Porosz huszárok támadásra készen. 9. Schaumburg Lippe herceg, egy huszárezrednek parancsnoka. 10. Schaumburg Lippe hercege törzskarával a frontra indul. 11. Német ütég a 15 cm. tarackokkal. 12. Katonánk az elszakmányolt orosz tábori konyhában főznek és az orosz prófontokat megesszik. 13. A mi térképeink. 14. egy biciklista csapat kivonulása.

*** A menekülők segítő irodájában** naposok: Hétfőn, október 2 án d. e. 9—12-ig Halász Gyula, Szántó Dezső, Zboray Gyula, d. u. 3—6-ig dr. Tóth Ferenc, Pásztor Ferenc, Vass János, Szvetlik István.

*** Hol tartózkodik a prázsmányi szolgabíró.** Az erdélyi menekültek között sokan vannak, akik hadbavonult hozzátartozók után államsegélyt kaptak. Binder Paula brassómezei, prázsmányi lakos egészen Berlinbe menekült, s onnét kereste meg levélben Kemény Ignác r. kapitányt, amelyben az iránt érdeklődik, hogy hol van jelenleg a prázsmányi szolgabíró s hol kaphatná meg az államsegélyt? Aki utalgatással szolgálhat, szíveskedjék erről Kemény Ignác Ignác r. kapitányt értesíteni.

*** A Vörös-Kereszt Jobbkéz háborus délutánja.** Az erdélyi menekültek javára a Vörös Kereszt Jobbkéz hangversenyt rendez. A Jobbkéz működése annyira áldásos, hasznos és hazafias, annyira emberi, jó és becses, hogy ha hívja a közönséget, mindnyájunknak el kell menni oda. Ezt a hangversenyt október 1 én délután 5 órakor tartják a Katholikus Kör Szent László-teremben. Antalffy Margit rendezi.

- A műsor a következő:
1. A nábob fia, Sas Edétől. Szavalja: Haverland Gusztáv.
 2. Magyar szólo. Lejti: Wendelburg Nusika.
 3. Hazaviszik a művész nő pongyoláját. Gábor Andortól. Előadják: Rác Mancika és Szabó Pipi.
 4. Ének és tánc. Bemutatja: Klein Magduska.
 5. Monológ. Előadja: Kiss Kálmán.
 6. Szabó Pipi táncszáma.
 7. Drágaság van. Gábor Andortól. Előadják: Rác Mancika és Wendelburg Nusika.
 8. Stancák. Éneklő: Antalt Margitka.

Balépi jegyek kaphatók, ülőhely 1 K, karzatjegy és állóhely 60 fillér. Feldíjazásokat a rendezőség, tekintettel a jótékony célra, köszönettel nyugtáz.

*** Hátrább egy órával.** Ma éjjel 1 órakor visszafelé jártak az óramutatók. Aki fent volt, virrasztott, kéjjel tolta hátrább az óramutatót, végre, a helyes kerékvágásba zökent az idő, s nem jár előbb egy órával a mutató. Volt, aki egész nyáron a régi időszámításnál maradt s nem igazította előre óráját. Ez nyugodtan alhatott. De voltak, akik éjjel felkeltak s helyreigazították az órákat. Aki eddig ezt nem tette, az siessen pótolni ezt s tolja vissza az óramutatót, mert korán megy mindenhova.

*** Márciusban viszik el a harangokat Biharmegyéből.** A nagy idők ismétlődnek. A 48 as nagy időkben az egyházak készséggel ajánlották fel a harangokat, hogy ágyut öntsének belőlük. Az Isten dicsőségét hirdető harangokból ellenségeink rémei lettek, amelyek a haza védelmére szolgáltak. Adaz ellenségeink nemcsak a kiőhözötést sorozták be harci sikereik eszközei közé, hanem a blokád által a harci eszközök előállításában is megakartak bennünket bécsítani. Valamikor a huszár volt, a magyar lovas katona volt a döntő, rettenthetetlen bátorságával a magyar haza megvédésénél. Az idők változtak, s ma már az ágyu a hadakozó csapatok legfőbb erőssége. A magyar nemzet lelkesedéssel ajánlotta fel a világháboru céljaira a harangokat. A püspöki kar körlevélben jelölte meg azokat a harangokat, amelyek a háboru céljaira átadatnak, hogy ágyuk öntésére felhasználhassanak. Azóta egyes vármegyéből már elszállították a harangokat. Biharmegyében 1917. március havában kerül sor a harangokra. Ha az Isten kegyelme nem hozza meg addig a békét, március hónapban a mi harangjaink is átadatnak a háboru céljaira.

*** A tanítás megkezdése a községi elemi iskolákban.** A Ritoók-utcai községi elemi fiúiskolában a tanítás október 2 án — hétfőn — délután 2 órakor megkezdődik. Miről az érdekelt szülőket oly felkéréssel értesítjük, hogy az iskolába beírt tanköteles gyermekeit a jelzett napon és órára a Ritoók utcai községi elemi fiúiskola helyiségébe (Ritoók utca és Sztaroveczky-utca sarkán) elküldeni szíveskedjenek.

Az Ór-utcai községi elemi leányiskolában a tanítás október 2 án, hétfőn megkezdődik. Az I. oszt. tanulók délután 2 órakor, a II. oszt. tanulók pedig délelőtt 8 órakor az ág. ev. iskola helyiségében (Körös utca 26. sz.), a III., IV., V—VI. osztályu tanulók délután 2 órakor az ujjvárosi polgári leányiskola helyiségében (Kath. Legényegylet, Teleky-utca 13. sz.) jelentkezzenek.

A Széles-utcai községi elemi fiúiskola a városi árvaházban (Lukács György utca 39. szám alatt) nyer ideiglenes elhelyezést. A tanítás folyó évi október hó 2 án — hétfőn — reggel 8 órakor veszi kezdetét. Miről az érdekelteket szülőket és gyámokat oly felkéréssel értesítjük, hogy a Széles utcai községi elemi fiúiskola osztályaiba beírt gyermekeiket, gyámoltjaikat a jelzett napon időben és helyre elküldeni szíveskedjenek.

*** A Leszámitoló és Jelzálogbank** részvénytársaság (Bémer tér 1. sz.) közli, hogy a Pénzügyi Központ megbízásából az ennek tagjai sorába tartozó, de a székhelyüket elhagyott erdélyrészi pénzintézetek betevőinek a betétkönyvek letétbe helyezése ellenében és a Pénzügyi Központ által meghatározott feltételek mellett megfelelő készpénz összegeket folyósít.

A háboru kemény és fölötté hosszú lesz.

— Mondja az olasz miniszterelnök. —

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) *Luganóból jelentik: Boselli miniszterelnök Pessina képviselő temetésén beszédet mondott. Szerinte a háboru igen kemény és fölötté hosszú lesz. Győzelemre csak akkor van kilátás, ha az egész nép kitart.*

Venizelosz kormányt alakított Krétában.

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) Szalonikiból jelentik: A nemzeti védelembizottság táviratot kapott Krétából. Ebben közlik, hogy Venizelosz ideiglenes kormányt alakított. A nemzetbizottság elismerte Venizelosz kormányát. Kimondotta, hogy rendelkezéseinek aláveti magát, egyszersmind kifejezte hozzájárulását ahhoz, hogy a kormány Szalonikibe költözzék, ahol az antal elfogja ismerni, mivel Konstantin király hajthatatlanul megmarad a semlegesség álláspontján.

Pénzt kérnek az oláh parlamenttől.

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) A Secolo je anti Bukarestből: Október huszadikára egybehívják a román parlamentet Brailába. A parlamentet azért kellett összehívni, hogy megszavazza a további költségeket.

Csak még egy kicsit várni kell.

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Sonnino fogadta a görög követet. A görög követségen közölték, hogy Görögország beavatkozásában most már nem kell kételkedni, csupán néhány alárendelt jelentőségű kérdést kell még rendezni.

*** Tanév megnyitás a községi polgári fiúiskolában.** Október hó 2-án a beirt rendes tanulók jelentkezzenek a következő helyeken: 1. A „Bazár”-épületben délelőtt 8 órakor az I. a) és II. b) osztályok tanulói. 2. A „Bazár”-épületben délután 2 órakor az I. b), I. c) és II. b) osztályok tanulói. 3. A Felső Kereskedelmi Iskolában délután 2 órakor a III. a), III. b), IV. a) és IV. c) osztályok tanulói. Végül a III. b) és IV. b) osztályok tanulói október 3-án délelőtt 8 órakor jelentkezzenek a városi árvaház épületében a Lukács György-utca 39. számú bejáratnál. Felicidés Lajos, igazgató.

*** Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt Fodor Mihálynak, a székelyhídi gróf Stubenberg-uradalom főtisztjének temetése a biharmegyei közoktatás hatóság házából. A temetésen megjelentek a földesur, gróf Stubenberg József és egész tisztikara, valamint a nagyszámú jóbarátok és a család tisztelői. A temetést Csuka Ferenc r.f. lelkész végezte; szép beszédben esztelte az elhunyt kiváló érdemeit. A temetés után a szebbnél szebb koszorúkkal borított díszes ércokoport feltették a négyes fogatú üvegdiszkocsira és az impozáns ment az olasz temetőbe vonult, ahol a családi sírhelyen örök nyugalomra helyezték az elhunytat. — A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia elkő nagyváradai temetkezési vállalata a legnagyobb figyelemmel és pontossággal rendezte.

*** Az utcai folyókáknak és ür-székeknek mézstejjel leendő fertőtlenítése.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala figyelmezteti a város lakosságát, hogy a házak folyóinak és klosettjeinek mézstejjel leendő fertőtlenítése végett annál is inkább gondoskodjanak, mivel ezen rendelet betartását szigorúan ellenőriztetjük s a mulasztóknak kihágási uton leendő megbüntetése végett intézkedünk. Nagyvárad, 1916 szeptember 30. Rendőrkapitányság.

*** Az új bab, borsó és lencse zár alá vétele.** A rendőrség közlése szerint, hogy az 1916. évi bab, borsó és lencse termésnek árusítás, forgalombahozatala és felhasználása csak a miniszterium rendelkezési értelmében és az általa megállapított feltételek mellett történhetik. Erőgőből minden termelőnek 1916. évi bab, borsó és lencse termése a közlelmezés és a közszükséglet előszerű biztosítása érdekében zár alá helyeztetik és a felől a termelő csak az erre vonatkozó rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik. A rendeletről a rendőrkapitányi hivatalnál adnak felvilágosítást. Aki e rendeletet megszegi, kihágást követ el s büntetik. Ha megállapítható annak a nyereségnek mennyisége amelyet a tettes esetleg ményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés 2000 koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felémlt összegig terjedhet. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rok-kant katonák segélyalapját illeti. Nem lehet elkobozni azt a készletet, amely a birtokost saját házi és gazdasági szükségletei címén megilleti.

*** Államsegélyesek figyelmébe.** Felhívom mindazon államsegélyre jelentkezteteket, kiknek sorszáma 8721-től 8862-ig és 8928-tól 8995-ig terjed s kik még az-ideig könyvecskét nem kaptak, hogy államsegély könyvecskéik átvétele végett 1916. október 2-án hétfőn és 3-án kedden Város háza földszint 30. sz. szobában jelentkezzenek. Nagyvárad, 1916. szept. 30. Juricskay Barna sb. tanácsos.

*** Polcskeirtó NOXIN biztos szer-Ára 1 korona 80 fillér.** Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

*** Eczet készítéséhez alkalmas garantált vegytiszta eczetsav** kapható Farkas István Apolló drogeriájában. Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Telefon 13-02.

*** Pénzintézeti központ akciója a menekültek érdekében, kapcsolatban a Nagyvárad Takarékpénztárral.** A Nagyvárad Takarékpénztár tisztelettel tudatja, hogy a Pénzintézeti Központ, Budapest, tagjai sorába tartozó és a hadműveletek folytán székhelyüket elhagyni kényszerült pénzintézetek oly be-tevőinek, a kik el vannak zárva annak a lehetőségétől, hogy betéteikhez jussanak, betétkönyveik lehető helyezésére ellenében és kellő igazolás mellett, a Pénzintézeti Központ megbízásából Nagyváradon, Te-leky utca 2 szám alatt levő helyiségében a szükségnek megfelelő méltányos összeget a pénztári órák alatt folyósítja.

*** Számok beszélnek.** Csodálatos, hogy mily varázserője van bizonyos szá-moknak. Például születésnap... névnap... házassági évforduló... stb. Hány ember életében szerencse... boldogság? Próbálja ki szerencséjét mindenki bizonyos szerencse-számokkal. Csak meg kell írni a fontos da-tumot **Kiss Károly és Társa** bankbá-zának Budapest, Kossuth Lajos utca 13., honnan aroncaul küldik a megfelelő sorsjegyet és pedig egy nyolc d 1.50 K. negyed 3.—K, egy fél 6 — K, egy egész 12.— K.

*** Készpénznélküli fizetések elő-mozdítása Magyarországon.** A leg-több külföldi államban igen nagy mérvben meghonosodott, az a nálunk is ismert, de eddig nem eléggé elterjedt gyakorlat, hogy fizetések nem készpénzben, hanem csekkek útján eszközöltetnek, mely fizetési mód je-lenleg a pénzforgalom szempontjából igen nagy jelentőséget nyert. A Magyar Általános Hitelbank, felismerve a fizetések ezen — nemcsak technikai, de közgazdasági szem-pontból is — nagyon figyelemreméltó kész-pénznélküli lebonyolítási módjának fontossá-gát, tágasabb körű propagandát indított meg, hogy a legszélesebb néprétegekben megho-nosítsa a csekkszámok nyitását. Egyebekben utalunk nevezett intézetnek lapunk mai szá-mában megjelent ez ügyre vonatkozó hírdetésére.

x Német nyelvet és az összes iskolák német grammatikáját tanítja Gayer. Teloky-utca 25.

*** A kávépiszról** közvetlen tudósítás Aszódi Mihály Kossuth utcai főüzletéből Saspalota: Maximált árak kávékban, kész kiváló finom konzeivkávét erős finom zamatú, kórházaknak, intézeteknek, gazdaságba és privátházaknak kilója 5 korona 40 fillér. legelőrendű finom pörkölt kávé kilója 14 korona 40 fillér, kapható régi finom frank-pótkávé, füge kávé, malátskávé és fehőreukor méz, csokoládé, cukorka, konyak, tea, rum, szalámi, liptóituro, szardínia, édespaprika, málnaszörp és csemegék nagyban és kicsinyben kizárólag Aszódinál kapható: Vigyázat csokoládékirály fiókom Rákóczi-ut.

Fischer Ervin Zeneiskolája
Szalárdi-utca 21. sz.
Telefon 14-74.
Tanfolyam a polg. és felsőbb-leányiskolai énektanításra és képesítő oklevél megnyerére.

*** Gyönyörű rózsás arc** a nő leg-szebb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhe-tetlen Y-PO krém és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát el-tánteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörös-séget. Ára 2-50 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimánóczy palota.

* Egy gépiró kisasszony azonnali belépésre Keresztetik. Komlós Testvérek Zöldfa-utca.

Őszi és téli ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Független, kézimunka, keletke festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógyműködésében
Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14-69.

* Az Általános Takarékpénztár Részvénytársaság és az erdélyi menekültek betétjei. Az Általános Takarékpénztár tudatja, hogy a Pénztársági Központ Budapest tagjai sorába tartozó és a hadműveletek folytán székhelyüket elhagyni kényszerült pénztársaságok oly betéteinek, akik el vannak zárva annak a lehetőségétől, hogy betéteikhez jussanak, betétkönyveik leltárba helyezése ellenében és kellő igazolás mellett, a Pénztársági Központ megbízásából Nagyváradon a Bémer tér 2. szám alatt levő helyiségében a szükségesnek megfelelő méltányos összeget a pénztári órák alatt folyósítja.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Kik lesznek esküdtek?

— Október 17 től november 1 ig. —

A törvényszéken tegnap Ember Géza elnöklésével a következő esküdteket sorsolta ki a büntető tanács:

Bitay János főerdész Élesd, id. Bóna Sándor földműves Élesd, Bujánovics Béla földműves Erdőhályfalva, Gyémánt Mihály nagybérlő Nagyszalonta Andacs pusztán, Gyenge Károly földműves Biharkeresztés, Gyöngyösi István kovács Nagyszalonta, Hegedüs Gyula f. min. főszámtanácsos Nagyvárad, Hegedüs János kereskedő Nagyvárad, Henger Viktor fűszerkereskedő Margitta, Hirschmann Ede kereskedő Nagyvárad, Imrik László gazd. intéző Biharszentandás, Kepes Árpád dr. ügyvéd Erdőhályfalva, Kerekes Manó tanár Nagyvárad, Kosztelny Sámuel tanár Váradszőlős, Lőrincz Mór kereskedő Nagyvárad, Löwenstein Zsigmond Nagyvárad, Löwinger József bankigazgató Nagyvárad, Ludvig József magánzó Nagyvárad, I. Nagy Lajos gazdálkodó Nagyszalonta, Osváth Géza gy. felügyelő Kismarja, Szabadcs Pál tanító Nagyvárad, Szabó Lajos hentes Biharpüspöki, Szegedi Gábor irrodatiszt Nagyvárad, Gy. Szőke Gyula földműves Ariánd, K. Szűcs János földműves Komádi, Szűcs József földműves Bihardiószeg, Takács Dániel írók Nagyvárad, Varga Gáspár hentes Biharpüspöki, Wiener Jenő igazgató Nagyvárad, Zeke Ferenc irrodatiszt Nagyvárad

Pótagok: Agárdy István mázoló Nagyvárad, Badar Benjamin szijgyártó Nagyvárad, Bagoly Pál szatócs Nagyvárad, Danó György szatócs Nagyvárad, Davola József fodrász Nagyvárad, Dévald József csizmadia Nagyvárad, Fazekas József kelmefestő Nagyvárad, Fenesy Lajos hentes Nagyvárad, ifj. Tóth Lajos szatócs Nagyvárad, Turóczy Gyula szatócs Nagyvárad.

Itt jelezhetjük, hogy a kisorsolás nem fog járni kötelezettségekkel, mert a 14

napra nem tűzött ki tárgyalást a törvényszék.

IRODALOM

Népevelési Közlöny. Várady István szerkesztésében a szokott élénk, érdekes és tanulságos tartalommal jelent meg a Népevelési Közlöny 3. száma. A tartalmas társadalmi és tanügyi füzetből kiemeljük a következőket: V. I. A mostohagyermek; — *Sebestyén Dezso*: Egy igaz ember; — *Kiss Endre*: A székelyek menekülése; — (—dy): Van-e joguk az oláhoknak Erdélyhez? című cikkeket. Az érdekes és tartalmas újságot gazdag hírvonat és hivatalos rész egészíti ki.

Legújabb táviratok.

Az antant az oláhok erdélyi támadását értéktelenségnek mondja.

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A Russky Invalid a román hadvezetőség ellen irányuló támadást közi. A románok, írja, nem értenek ahhoz, hogyan kell az oroszokkal együtt működniük. Nem tudják magukat alárendelni a közös stratégiai céloknak. A románoknak Erdély elleni hadviselése nem segíti elő az antant céljait, amely nem más, mint a Bagdad—ber ini összeköttetés elvágása. Ez a románok előtt közömbös volt. Erdély elleni támadásukat sose tűrték volna, mert az Erdély elleni háború háború előnyös, stratégiai-értékű.

Náway lesz a közéleti diktátor?

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) Politikai körökben elterjedt hír szerint Náway Lajos állítólag nem vállalja a közéleti bizottság vezető állását. Ezzel szemben a 8 Órai Újság valószínűnek tartja, hogy Náway vállalni fogja esetleges megbízatását. A tárgyalások ezirányban folynak.

Két Bremenről mesélnek Párisban.

Egyiket elfogták az angolok?

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A Bremen megérkezése megdöbbentette a párisi sajtót. A Newyork Herald párisi kiadása a következő londoni táviratot közli: Amerikába most érkezett meg a Bremen, ikerestvére a valódi Bremennek, amely angol fogságba jutott.

Az Unió az antant ellen a fsketelista miatt.

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónktól.) Washingtonból jelentik: Az Unió ingerültsége az antant ellen fokozódik. Lansing államtitkár hosszabban tanácskozott a német nagykövettel. Hírlik, hogy az Unió legközelebb olyan hangon tartott nyilatkozatot fog tenni az antant ellen, amint eddig egyáltalán nem használtak.

Az idény slágere az országban itt először!

VIGADÓ

mozgó színház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

Vasárnap, hétfőn és kedden.

Október 1-én, 2-án, és 3-án.

A magyar film első igazi nagy diadala

JÁNOS VITÉZ.

Petőfi Sándor költeménye a filmen 6 felvonásban. Írta: Illés Jenő és Rákosi Tibor. Rendezte: Illés Jenő.

Főszereplők:

Dézsy Alfréd, Hollay Camilla,
Góth Annie.

Kedvezményes jegyek kaphatók. a Sipos-féle bémer-téri dohánytöszdeben.

A „Vigadó” színház okt. hó 1-től mindennap 5, 7 és 9 órakor tartja előadásait a legszenzációsabb új műsorral!

Helyárak:

Páholy 6 személyre 6 K. Főntartott hely I K. I. hely 80 fill. II. hely 60 fill. III. hely 40 fill.

Katonák és gyermekek a helyárak felét fizetik.

SZÍNHÁZ.

Heti műsori

Szombaton : Névtelen asszony.
 Vasárnap délután : Legénybucsu.
 Vasárnap este : Katonadolog.
 Hétfő : A császárné,
 Kedd : Luxemburg grófja.
 Szerda : Katonadolog.
 Csütörtök : Névtelen asszony.

A Császárné. Sz. Zsigmondy Ar-
 nának a Szigligeti színház népszerű, jeles
 primadonnájának oly bőséges repertoírján,
 jelentős sikereket bizonyítottaként él a Csá-
 sárának cím szerepe. Ezt a közkeletű operett t
 hétfőn este hozza újból színpadra a társulat.

APOLLÓ mozgó- színház	Vasárnap. Páris bünei. Regény 4 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, va- sárnap és ünnepnapon 8 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

URANIA mozgó- színház	Vasárnap. A langorihófi titok. Bűnügyi történet 3 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, va- sárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

NYILTTÉR

HETI ÁRJEGYZÉK.

Teás készlet aranyozás- sal 6 személyre . . .	6 kor.
Kávés készlet aranyozás- sal 6 személyre . . .	6 "
Feketekávés készlet tálca- val Roccoco 6 személyre	6 "
Mosdó készlet finom fayence	8 "
Ebédülő készlet aranyo- zással 6 személyre . . .	24 "
Függő lámpa csigás fel- szerelve	16 "
Befőttes készlet kristály üvegből 6 személyre . . .	4 "
Gyümölcs készlet majon- názsa 6 személyre	4 "
China ezüst czukortartó 6 személyre	5 "

KÉPRETEREZÉS

izlésesen elkészítve.

ABLAK ÜVEGEZÉS

pontosan előnyös árak-
ban lesznek készítve.

KOMLÓS TESTVÉREK

azelőtt Heller Testvérek
 Uveg, porcellán, lámpa áru és
 konyha felszerelési áruk nagy-
 kereskedése.
 Nagyváradi, Zöldfa-utca 13. sz.
 :: Telefonszám 372. ::

Ügyes fiatal titkár

megfelelő bankgyakorlattal, ma-
 gyar-német levelezésbeni töké-
 letes jártassággal 3000 K kezdő
 fizetéssel felvétetik.

Biharmegyei Takarékpénztár.

ISKOLA TÁSKÁK

könyvszíjak, könyvcso-
 mágó vásznak. Tornacipők,
 sárcipők. Fésük, Fogkefék
 és szappandobozok.

Fiu esőköpenyek.

Szőnyeg osztályon :

Futószőnyegek már K 170 től.
 Ebédőszőnyegek, lábtörők hen-
 csertakarók, ágy és asztalterítők

a legolcsóbb gyári árakon

Haas Lipót

Linoleum

gyári raktárában.

Nagyváradi, Rákóczi-ut 5. Telefon 463.

Főszerkesztő:

Dr. KRÜGER ALADÁR

Felelős szerkesztő:

Dr. PAPP KÁROLY

Helfy József utóda

NAGYVÁRAD.

KOSSUTH LAJOS-UTCA 7.

Telefon-szám: 51 Alapítotott 1868. évben.

Ajánl dús raktáráról előnyösen :

Borzásokokat,

lisztes és gabonaszásokokat, ponyvá-
 kat, mindenféle legjobb kötélárut,
 kender és papírzsinegeket,

szalmaszások, pokróczok és
 takarókat,

gazdasági erős csizmákat és fedél-
 lemezeket, olajokat és gépszirt.

Nagy raktár kárpitos kellékekben.

A Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos utca 3.

Erdélyi menekültek

betéti-könyveire

készséggel folyósít azonnal
 méltányos előlegeket.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK

nagyváradi fiókjá.

Saját tőke 145.000,000 korona.

Sürgős szükséglet a készpénzforgalom
 megszorítása! — Teljesítsük fizetéseink
 ket készpénz igénybevétele nélkül!

Aki banknál számlát nyitattat és
 csekkkel fizet, a készpénz nélküli
 forgalmat elősegíti és nemcsak
 a köznek, hanem saját magá-
 nak is hasznos szolgálatot tesz.

Mindenkinek a legkedvezőbb
 feltételek mellett csekk-
 és folyószámlát nyitunk.

Az összes bankszerű műveletek lebonyo-
 lítását vállaljuk és készséggel adunk
 mindenkor felvilágosításokat

Magyar Általános Hitelbank

Nagyváradi fiókjá, Rákóczi-ut 2.

Központ: Budapest V. Dorottya utca
 5-7. V. József-tér 3-4. Vidéki fiókok:
 Brassó (ezidőszereint Budapest) Debre-
 cen, Fiume, Győr, Kassa, Kecskemét,
 Nagyváradi Pécs, Pozsony, Szabadka,
 Temesvár, Belgrád

Eladó.

A Tiszakálmán-tér 19. sz.
 ház kitűnő hely, jól jöve-
 delmező épület. Ajánlatok
 ugyanott tehetők.

Beraktározás.

Beraktározási helyiségünkben ugy kisebb,
 mint nagyobb terjedelmű tárgyak szobabuto-
 rok fülkékben beraktározásra elfogadjatnak.
 Termények beraktározására való száraz pü-
 czék, továbbá boros pincék, istállók és
 kocsiszínek állanak rendelkezésre. A berak-
 tározott tárgyakat tűz és betörés ellen bi-
 tosítjuk.

Beraktározási ár hetenként és négyzet-
 méterenként 1 korona.

Fekete Sas és Zöldfa Rész.-Társ.
 beraktározási osztálya.

Iroda: Sas-passage, 24. sz. lépcső. Telefon 1400.

Merza Kálmán

nyerges és szilgyártó Nagyváradi,
 Rákóczi-ut 19. szám.

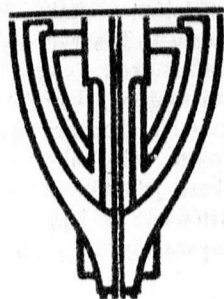
Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és sziljázat, ko-
 csizó és igás szerszámok, kocs-
 ülés, lábvédők és szerszámlak-
 kok raktára.

Janky Antal Utóda

(Cégtulajdonos Csatáry József.)

A legrégebbi fűszerüzlet
Nagyváradon.

A mai viszonyok közt való nehéz
beszerzési viszonyok dacára min-
denből teljes raktárkészletet tart

IZSÁK LIDIA

elsőrendű tűzőszalon

Nagyvárad,
Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda
üzletében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra
alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes
tartók, melltartók és baskötőkben nagy
választék. Fűzőket választás végett vi-
dékre is küldünk, tisztításokat és javítá-
sokat pontosan elkészítünk. Szigligeti
színház művésznőinek egyedüli szállítója.

Telefon: 11-53.

Talp, talphulladék,
talp-pótlóanyag és
bőrhulladéküzletem,
katonáskodásom miatt, laká-
somon folytatom! Kérem t. ve-
vőim további szives pártfogását

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Péter-u. 1/A.

(Bejárat a Sztaroveczky-utca
felől, az inasotthon mellett.)

Uj üzlet! Uj üzlet!

MEGNYILT

A „Hófehérke“ harisnya-áruház
Szt. László-tér, Sasplóta, Drogéria mellett

Nagy harisnya hét!

Arjegyzék.

Szám.	Árak páronkint.
Selejtesflornői harisnva reklámár K 176	
908 flor női harisnya „Hófehérke“	2 50
811 térd „ „ „ „	2 80
305 „ Musselin „ „ „	2 96
307 „ I. „ „ „	3 60
298 „ Tráma seiyem „ „	4 20
Selejtes pamut férfi „ „	0 84
„ „ „ „	0 96
672 gyögyörű divat csikkal	1 25
284 I. flor anyagból „Hófehérke“	1 80

Jó minőségű patent gyermek harisnya.

szám	1.	2.	3.	4.	5.	6.
K -90	1 10	1 30	1 50	1 70	1 90	
	7.	8.	9.	10.	11.	12.
	2 10	2 30	2 50	2 70	2 90	3 10

Állandó nagy raktár kötött sport cikkek-
ben, gyapju férfi, nő és gyermek kabát-
kákban és szvetterekben, keztyűkben és
lélekmelegítőkből óriási választék.

Vigyázzon a „Hófehérke“ védjegyre és cségre.

MODERN

üveg, vászon és bádoglemez

CIMTÁBLÁKAT

művészi kivitelben készít

KRAMMER

cimer és cimfestő

Nagyvárad, Kossuth L.-u. 16.

Vas és rézágyak

afrik és lószőrmatracok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek: összehajtott
ágyak eredeti gyári áron
kaphatók

Tátray Sándor

r-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558.

OLCSÓ SZÉN!

1 mm. almamezői barnaszén
házhoz szállítva 450 K.

Legkisebb szállítható meny-
nyiség 8 vagy 10 mm.

Megrendelhető

Menyhért Szénbánya

Városi irodájában, Kertész u. 11. sz.

(Hajótér villamosmegálló mellett.)

!! Telefonszám: 10-85. !!

Bubla és Társa.

Cégtulajdonos: Bubla József
Sztaroveczky-utca 1.

Minden kapható e fűszer
és csemege kereskedésben.

Szalámi, sajt, szalonna,
kitűnő **Málnaszörp,**
Törley pezsgő, valódi
kitűnő **ó-borok.**

Saját termésű bor.

Szappanok. Naponta friss
izletes házikenyér. Felvágott
fa házhoz szállítva. Élelmi
cikkek. Naponta físs vaj,
remek lipthói turó.

Telefonszám 11-49.

Harisnya, tricó, keztyű.

Svetterek, kabátok, lélek-
melegítők, valamint az ösz-
szes kötött ruházatok, leg-
jobb és legolcsóbb beszer-
zési helye

Hungária Harisnyaáruház

Sas Passage főbejárónál.

Készletük ósgűkeket összenemtévesztetni

Közgyűlési meghívó.

A Nagyváradi Sörgyár Részvénytársaság 1916. október hó 12-ik napján, délelőtt 9 órakor, Nagyváradon, a Biharmegyei Takarékpénztár tanácstermében megtartandó **harmadik évi rendes közgyűlésére** a t. részvényesek ezennel meghivatnak.

N a p i r e n d :

1. Jegyzőkönyv hitelesítők és jegyző kijelölése.
2. Az igazgatóság jelentése.
3. A felügyelő bizottság jelentése, a mérleg megállapítása, határozat a nyereség hova fordítása iránt és a felmentvény megadása.
4. Az alapszabályok 12., 13., 14., 15., 16., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 28., 29., 33. §§-ainak módosítása.
5. Hét igazgatósági tag választása.

6. Négy felügyelő bizottsági tag választása és azok tiszteletdíjának megállapítása.
Kelt Nagyváradon 1916. évi szeptember hó 24-én.

Az igazgatóság.

Minden részvényes, aki a közgyűlésen személyesen, vagy helyettese által megjelenni kíván, tartozik a közgyűlés napját megelőzően három nappal részvényeit a még le nem járt szelvényekkel együtt Budapest, a Hazai Bank értékpapírpénztáránál (Budapest, V. Harminczad utca 6. sz.) letétbe helyezni. A letétről a részvényesek elismervényt kapnak és ezen letéti jegy egyszersmind a közgyűlésen való részvételre igazolványul szolgál. Az elismervény visszaadása ellenében a közgyűlés után a részvények kiszolgáltatnak.

Az alapszabályok 15. szakaszának megfelelően letétbe helyezett minden egyes részvény a közgyűlésen egy szavazatra jogosít. Részvényesek, kik nem személyesen jelennek meg, magukat írásban meghatalmazott, vagy részvényes által képviseltethetik. Testületek, intézetek, részvénytársaságok, kereskedelmi cégek, kis-korúak, gondnokoltak meghatalmazottai és képviselői azonban tanácskozhatnak és szavazhatnak anélkül, hogy maguk is részvényesek volnának.

A mérleg az igazgatóságának erre vonatkozó jelentése és a felügyelő-bizottság jelentése társulatunk irodájában közszemlére kitétetett és joga van minden részvényesnek azokból egy példányt követelni. (Alapszabály 13., 15. és 27. §-ai.)

A Nagyváradi Sörgyár Részvénytársaság zárszámadása.

V a g y o n .		Mérleg-számla.				T e h e r .			
	Kor.	f	Kor.	f		Kor.	f	Kor.	f
Gyári telek			62500	—	Részvénytőke			200000	—
Gyári épületek és berendezés	391512	43			Tartalékalap			3884	35
le folyó évi leírás	31512	43	360000	—	Értékcsökkenési tartalékalap			121929	14
Nagyszalontai ház			10000	—	Elfogadványok			109000	—
Hordók	49671	57			Hitelezők	138855	96		
le folyó évi leírás	29671	57	20000	—	államkincstár adóért	62009	19	200865	15
Ládák és palackok	34968	05			Átmeneti tételek			58062	24
le folyó évi leírás	24968	05	10000	—	Nyereség áthozat 1914/15. évről	4655	63		
Fogatok	20803	20			1915/16. évi nyereség	2089	72	6745	35
le folyó évi leírás	2803	20	18000	—					
Pénztári készletek			7012	17					
Árukészletek és nyersanyagok			12885	—					
Adósok			184720	76					
Értékpapírok			13732	80					
Átmeneti tételek			1635	50					
			700486	23				700486	23

V e s z t e s é g .		Veszteség- és nyereség-számla.				N y e r e s é g .			
	Kor.	f	Kor.	f		Kor.	f	Kor.	f
Leírások			88955	25	Nyereség áthozat 1914/15. évről			4655	63
Adók és illetékek			5876	71	Sör számla			307913	44
Kamatok			25513	20					
Általános költségek			185478	56					
Nyereség áthozat 1914/15. évről	4655	63							
1915/16. évi nyereség	2089	72	6745	35					
			312569	07				312569	07

Nagyvárad, 1916. évi augusztus 31.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Fráter Barnabás
elnök.

Havas Mór
alelnök.

Dr. Fleischer Lajos,
dr. Mihelffy Lajos,

dr. Schweiger Ede,
dr. Szunyogh Pál.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Lukács Lajos
elnök.

Hanslián Ede,

Szász Gyula,
Csapó Lajos.

Kelen Béla.